CZU: 657.6:336.14(478)
DOI: https://doi.org/10.53486/issc2024.31

ASPECTE ACTUALE ALE AUDITULUI PUBLIC

CURRENT ASPECTS OF PERFORMANCE AUDITING

Autor: Alexandra LOPUȘNEAC, Masterandă
Universitatea de Stat din Moldova
e-mail: lopushnyak2000@mail.ru
Cordonator științific: Elena PETREANU
ORCID: 0000-0001-7024-3081
Universitatea de Stat din Moldova
e-mail: elena.petreanu@usm.md

Abstract. *Public audit is influenced by technological progress, legislative changes and risks such as crises and pandemics. Thus the public audit must keep up with the permanent changes in the economic, political, legislative and social environment, in order to ensure an objective evaluation of the institutions' activity and to formulate recommendations that bring added value to all the actors involved. The purpose of the research is to analyze the activity of the Court of Accounts of the Republic of Moldova from the perspective of the current trends of the public audit, addressing the definition of its essential elements and contemporary aspects. The identification and description of the current trends of the public audit is the innovative component of the research, carried out through the bibliographic study and the analysis of the legislation and normative acts in force.*
Key words: *public audit, economy, efficiency, effectiveness, current trends, performance audit, compliance audit, financial audit, follow-up.*
JEL cod: M42

Introducere.

Auditul public, la fel ca și contabilitatea, cunoaște o evoluție continuă, fiind influențat de progresul tehnologic, schimbările legislative și riscurile precum crizele și pandemiile. Această evoluție impune necesitatea ca auditul public să țină pasul cu modificările permanente din mediul economic, politic, legislativ și social, pentru a asigura o evaluare obiectivă a activității instituțiilor și pentru a formula recomandări care să aducă plus valoare pentru toți actorii implicați.

Scopul cercetării constă în analiza activității Curții de Conturi din perspectiva tendințelor actuale ale auditului public, abordând definirea elementelor esențiale și aspectelor contemporane ale acestuia. Identificarea și descrierea tendințelor actuale ale auditului public reprezintă componenta inovatoare a cercetării, realizată prin studiul bibliografic și analiza cadrului de reglementare în vigoare.

Conținut de bază.

Auditul public reprezintă proces sistematic de evaluare independentă și obiectivă desfășurat pentru a obține probe și a stabili dacă entitatea auditată a fost gestionată/realizată în mod econom, eficient și eficace, în conformitate cu legile și regulamentele aplicabile, și dacă situațiile financiare ale acesteia au fost prezentate corect [1, art. 2]. În cadrul activității sale, Curtea de Conturi exercită audit de performanță, audit de conformitate, audit financiar și misiuni follow-up. Auditul de performanță evaluează activitatea entității din punctul de vedere al economicității, eficienței și eficacității, în timp ce auditului de conformitate verifică dacă activitatea acesteia este realizată cu respectarea legilor și normelor în vigoare. Auditul financiar furnizează probe pentru verificarea veridicității situațiilor financiare, iar misiunile follow-up evaluează implementarea recomandărilor misiunilor de audit anterioare. Asemănările și deosebirile dintre primele trei misiuni de audit pot fi analizate în baza următoarelor criterii: scop, domeniu de aplicare, metodologie, metode, criterii de audit, rapoarte.

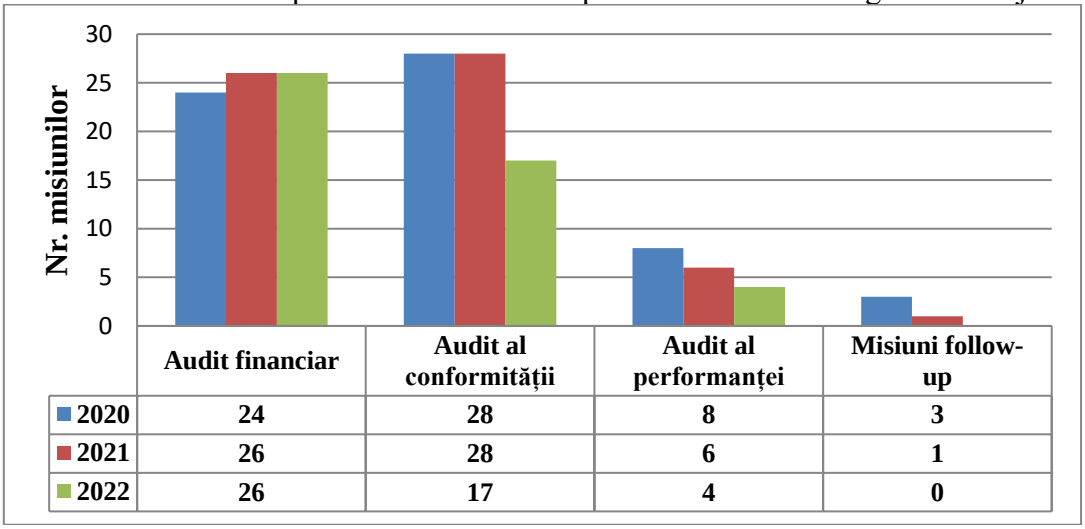
Cele trei principii de bază a auditului public sunt *economicitatea, eficiența și eficacitatea – Sistemul celor 3E.* Datorită auditul public, este posibilă evaluarea entităților/proiectelor în vederea îndeplinirii acestor condiții, depistarea cauzelor de abatere și formularea recomandărilor pentru a preveni sau ameliora aceste deficiențe.

Auditul public poate fi privit prin prisma următoarelor abordări ale sale [2, p. 18]:

- *abordarea orientată pe sistem*;

- *abordarea orientată pe rezultate*;
- *abordarea orientată pe probleme*.

Pe parcursul anului de gestiune, Curtea de Conturi a Republicii Moldova realizează un număr planificat de misiuni de audit de diferite tipuri. Numărul acestora poate fi vizualizat în Figura de mai jos.

	Audit financiar	Audit al conformității	Audit al performanței	Misiuni follow-up
2020	24	28	8	3
2021	26	28	6	1
2022	26	17	4	0

Figura1. Numărul misiunilor de audit efectuate de CCRM

Sursa: Elaborată de autor în baza [4; 5; 6].

Din Figura 1 putem observa diminuarea considerabilă a numărului total de misiuni de audit în anul 2022 față de anii 2020 și 2021. S-a constatat o reducere a misiunilor de audit al conformității - cu 9 misiuni mai puțin decât în anii 2020 și 2021. În perioada anului 2022, CCRM a realizat cu 4 misiuni de audit de performanță mai puțin decât în anul 2020 și cu 2 mai puțin decât în anul 2021. Misiunile follow-up s-au redus până la 0 în anul 2022. Ceea ce ține de numărul misiunilor de audit financiar exercitate de CCRM, acesta a rămas stabil – 26 de misiuni realizate în anii 2021 și 2022.

Tendințele actuale raportate la auditul public, pot fi divizate în șase categorii: *tehnologie și digitalizare; flexibilitate în raport cu schimbările legislative; era post-Covid; managementul riscurilor în creștere; sustenabilitate; etică și integritate.*

Aspectele actuale ce se referă la tehnologia și digitalizarea auditului public sunt următoarele:

- Auditorii pot utiliza soft-uri pentru a examina tranzacțiile financiare ale instituției, registrele contabile pentru identificarea abaterilor și erorilor. Exempu de program – *Audit Command Language.*
- Utilizarea programelor informatice pentru elaborarea planului de audit, urmărirea progresului echipei, generarea rapoartelor de audit finale. Exemplu de soft – *TeamMate*.
- Folosirea soft-urilor pentru testarea soldurilor contabile, pentru identificarea tranzacțiilor neobișnuite sau pentru a evalua controlul intern al instituției. Exemplu – *IDEA (Interactive Data Extraction and Analysis).*
- Utilizarea soft-urilor pentru stocarea și structurarea documentației auditului, efectuarea revizuirilor și generarea rapoartelor finale. Exemplu de program - *CaseWare Working Papers*.

Pentru asigurarea flexibilității în raport cu schimbările legislative, auditorii publici pot îndeplini condițiile de mai jos:

- Cunoașterea în detaliu a normelor legislative după care se conduce instituția auditată pentru a evalua impactul acestora asupra activității instituției și conformitatea acesteia cu normele în vigoare.
- Familiarizarea cu schimbările permanente în legislație.

Era post-Covid a influențat asupra activității entităților auditate cât și asupra realizării misiunilor de audit. Aceasta se regăsește în punctele de mai jos:

- Utilizarea instrumentelor de colaborare la distanță, cum ar fi *Zoom, Google Meet, Microsoft Teams* pentru ședințele de lucru, discuțiile cu clienții și membrii echipei.
- Evaluarea impactului pandemiei asupra obiectului auditat (program finanțat de stat, activitatea unei instituții de stat, etc.)

- Utilizarea instrumentelor care permit efectuarea audtitului la distanță, fără deplasarea la fața locului pentru a economisi timp și resurse financiare.
- Evaluarea sistemelor de protecție a datelor instituțiilor auditate împotriva accesului neautorizat sau scurgerilor de date.

În ceea ce privește managementul riscurilor în creștere, putem evedenția următoarele:

- Evaluarea de către auditorii publici a controalelor interne ale instituției ce privesc securitatea cibernetică a acesteia și identificarea vulnerabilități în rețelele informatice sau în sistemele de gestionare a datelor.
- Evaluarea riscurilor climaterice ce pot afecta activitatea instituției.
- Evaluarea riscurilor geopolitice și legislative.

În prezent, standardele de sustenabilitate sunt din ce în ce mai aplicate de către entități, nu doar pentru a respecta cerințele față de mediu și societate, ci și pentru a consolida încrederea părților interesate în activitatea acestora. Prin auditarea conformității cu aceste standarde, auditorii pot contribui la îndeplinirea obligațiilor sociale și de mediu ale organizațiilor, sporind încrederea părților interesate în informațiile furnizate de acestea privind practicile lor de sustenabilitate.

Respectarea principiilor de independență și obiectivitate este importantă pentru credibilitatea și integritatea rezultatelor auditului public și pentru menținerea încrederii părților interesate în activitatea de audit. De asemenea, aceasta este importantă în raportarea rezultatelor auditului este esențială pentru furnizarea de informații relevante și utile părților interesate și pentru promovarea transparenței și responsabilității în activitatea de audit public.

Concluzii.

1. Auditul public este esențial pentru o bună funcționare a statului, deoarece:

- permite evaluarea direcțiilor de utilizare a finanțărilor de stat;
- contribuie la identificarea deficiențelor și problemelor întâlnite la implementarea programelor finanțate de stat, la funcționarea insituțiilor publice;
- răspunde clar dacă proiectul/activitatea este desfășurată în condiții de economicitate, eficiență și eficacitate;
- vine cu recomandări și soluții pentru rezolvarea deficiențelor identificate.

2. Auditul public este în continuă dezvoltare:

- progresul tehnologic a contribit la eficientizarea și la reducerea costurilor acestuia;
- tehnologiile informaționale au facilitat la creșterea preciziei rapoartelor de audit.

3. Într-un cadru legislativ în permanentă schimbare este necesară adaptabiltatea la aceste modificări pentru a asigura menținerea conformității și pentru a gestiona riscurile în cadrul auditului public.

4. Promovarea eticii și profesionalismul în toate aspectele practicii de audit public, asigură: integritatea; credibilitatea; calitatea serviciilor oferite clienților și părților interesate.

Referințe bibliografice

1. Legea privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova. nr. 260 din 07.12.2017. În: *Monitorul Oficial al RM.,* 05.01.2018, nr.1-6.
2. Manual de audit al performanței. Curtea de Conturi al Republicii Moldova, Chișinău 2016. Disponibil:chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.ccrm.md/files/files/Cadrul%20legal/Manual%20audit%20al%20performantei.pdf
3. Raport de activitate pentru anul 2020. Curtea de Conturi a Republicii Moldova. Disponibil: file:///C:/Users/admin/Downloads/e4661d7fa89a16f122ad56071974f822.pdf
4. Raport de activitate pentru anul 2021. Curtea de Conturi a Republicii Moldova. Disponibil: file:///C:/Users/admin/Downloads/Raport%20de%20activitate%202021.pdf
5. Raport de activitate pentru anul 2022. Curtea de Conturi a Republicii Moldova. Disponibil: file:///C:/Users/admin/Downloads/Raport%20de%20activitate_CCRM_2022.pdf